

ژئوپلیتیک جدید مواد افیونی مصنوعی

چرا آمریکا در تلاش است اپیدمی فنتانیل را متوقف کند؟

سجاد عطازاده

مترجم

واندا فلیاب براون، پژوهشگر ارشد موسسه بروکینگز ایالات متحده در مقاله‌ای با عنوان «چرا آمریکا در تلاش است تا اپیدمی فنتانیل را متوقف کند؟» که در وب‌سایت فارن افرز منتشرشده به بررسی «ژئوپلیتیک جدید مواد افیونی مصنوعی» پرداخته‌است. در این گزارش به تأثیرات م‌ساده مخدر فنتانیل که روزانه سبب مرگ ۲۰۰ نفر در آمریکا اشاره شده است.

بنابر تخمین‌ها زبان‌های اپیدمی مواد افیونی –صرف‌نظر از تلفات انسانی آن– آنگذر هنگفت است که نمی‌توان دربرابر آن دست‌روی دست گذاشت. در سال ۲۰۲۰ برآوردها این هزینه را نزدیک به ۱٫۵ تریلیون دلار نشان می‌داد. این درحالی است که میزان تجارت کالا و خدمات ایالات‌متحده با مکزیک به‌عنوان یکی از شرکای بزرگ اقتصادی این کشور در سال ۲۰۱۹ تنها ۶۷۷٫۳ میلیارد دلار بوده است.

فلیاب براون در مقاله خود با تأکید بر ناتوانی ایالات‌متحده در مدیریت سرمنشأ این م‌ساده در چین و مکزیک، راهکارهایی را برای حل این موضوع مطرح کرده است.

II

ایالات‌متحده اکنون با مرگ‌بارترین اپیدمی مواد مخدر در تاریخ خود روبه‌رو شده است. مصرف بیش ازحد مواد مخدر سبب شده تنها در بازه زمانی بین آگوست ۲۰۲۱ تا آگوست ۲۰۲۲ بیشتر از ۱۰۰ هزار آمریکایی جان خود را از دست بدهند. طی چند سال گذشته، مرگ‌ومیر ناشی از مواد مخدر در این کشور دوبرابر شده است و در بیشتر این مرگ‌ها زدهای فنتانیل دیده می‌شود که روزانه جان ۲۰۰ آمریکایی را می‌گیرد.

برای مقابله با این بحران، دولت ایالات‌متحده نه‌تنها با استفاده از نیروی پلیس به مقابله با فروشندگان فنتانیل می‌پردازد، بلکه اقداماتی را هم برای پیشگیری از مصرف این مواد و درمان اثرات سوء آن انجام داده است. با وجود این رشد مداوم اپیدمی فنتانیل نشان می‌دهد که این اقدامات کافی نیست. از آنجا که تمام فنتانیل مورد استفاده در ایالات‌متحده در خارج از این کشور تولید می‌شود، جلوگیری از ورود این ماده به داخل خاک آمریکا ضروری است.

ام‌سا تلاش‌هایی که تاکنون برای تحدید عرضه این ماده انجام شده، راه به‌جایی نبرده است، زیرا مواد افیونی مصنوعی مانند فنتانیل را می‌توان از طیف گسترده‌ای از مواد شیمیایی که بسیاری از آنها دارای کاربردهای تجاری قانونی نیز هستند، تولید کرد. این امر بدان معناست که محدود کردن عرضه این مواد شیمیایی دشوار و غیرعملی است. علاوه‌بر این هنگامی که مسئولان امر ورود مواد افیونی مصنوعی یا مواد تشکیل دهنده آنها را ممنوع یا محدود می‌کنند، تولیدکنندگان به‌سادگی دستورالعمل‌های خود را تغییر می‌دهند.

عصر دیگری هم که درباره آن زیاد صحبت نشده‌است اما به همین اندازه کار دولت آمریکا را برای مانع‌اند از ورود فنتانیل دشوار می‌کند، از مولفه‌های ژئوپلیتیک ناشی می‌شود، زیرا مبدأ بیشتر فنتانیل جهان و مواد شیمیایی پیش‌ساز آن چین یا مکزیک هستند؛ کشورهایی که سیاست‌ها و اولویت‌های فعلی آنها کنترل موثر تولید فنتانیل را بسیار دشوار می‌سازد. همکاری نظامی واشنگتن و پکن که پیش از این هم محدود بود، در سال‌های اخیر به کلی از بین رفته است و در صورت عدم وقوع تحولی در روابط دو طرف، دورنمای تغییر مثبت چندانی هم در آن وجود ندارد. دولت مکزیک هم دیگر با آمریکا در زمینه تنظیم همکاری ندارد. اگرچه ممکن است ج‌مجموعه‌ای از نشست‌های دوجانبه سطح بالا در ماه آوریل مسیری را برای افزایش همکاری‌ها بین دوطرف باز کند، اما مشخص نیست که آیا این جلسات سبب اقدامات موثر مسئولان مکزیک خواهند شد یا خیر.

با وجود این دولت بایدن هنوز هم کارهای بسیار بیشتری می‌تواند انجام دهد. واشنگتن هنوز گزینه‌های ناشناخته‌ای در اختیار دارد تا همکاری قوی‌تری را از سوی مقامات چینی و مکزیک ایجاد کند، مثلا ارائه ترکیبی از پیشنهادهای سازنده و تهدیدآم‌ل اعمال تحریم علیه بازبزرگان دولتی و خصوصی در این کشورها. آمریکا همچنین می‌تواند اقدامات اطلاعاتی و انتظامی بیشتری را با یا بدون همکاری خارجی اتخاذ کند. زمان آن فرارسیده است که واشنگتن در این زمینه دست به اقدام بزند؛ مگر نه نرخ‌های مرگ‌ومیر ی سابقه‌ای که فنتانیل امروز ایجاد کرده است، در مقابیل امواج مرگ‌ومیر بعدی به چشم هم نخواهد آمد.

۹ ساخت چین

مقامات ایالات‌متحده مدت‌هاست به این نکته پی برده‌اند که قطع تولید فنتانیل در مبدأ آن به‌معنای توقف تولید این ماده در چین است. از سال ۲۰۱۵، آنها پکن را تحت فشار قرار داده‌اند تا کنترل درواهی کلاس فنتانیل را تشدید کرده و در این زمینه عملکرد جدی‌تری داشته باشد. در ابتدا به‌نظر می‌رسید این تلاش‌ها به ثمر ن‌نشسته است. در سال ۲۰۱۹، چین شروع به اعمال محدودیت‌هایی برای کل کلاس مواد افیونی مصنوعی کرد و سپس این قوانین را به مواد شیمیایی پیش‌ساز اصلی مورد استفاده در تولید این مواد افیونی مصنوعی هم تعمیم داد. برای مدتی ایالات‌متحده و چین حتی برای کشف مواد مخدر

با هم همکاری می‌کردند. در سال ۲۰۱۹، مقامات چینی در استان هبی از اطلاعات دریافتی از سمت ایالات‌متحده برای دستگیری و محکوم کردن ۹ قاچاقچی به‌دلیل ارسال مستقیم فنتانیل به مصرف‌کنندگان و فروشندگان در ایالات‌متحده استفاده کردند.
باین‌حال از آن زمان قاچاقچیان چینی با تغییر مسیر عملیاتی خود در مکزیک، از اعمال کنترل‌های نظارتی گریخته‌اند. برخلاف مواد مخدری مانند متافتامین که به‌طور گسترده در دستان سندیک‌های جرائم سازمان‌یافته چینی قرار دارند، زنجیره تولید فنتانیل اغلب توسط بازیگران کوچک و متوسط فعال در صنایع شیمیایی و دارویی این کشور، از کسب‌وکارهای کوچک خانگی، آغاز می‌شود. این مشاغل به‌ظاهر قانونی، پیش‌سازهای فنتانیل را به کارتل‌های مواد مخدر چینی یا مکزیک‌ی ارسال می‌کنند. کارتل‌ها نیز مواد شیمیایی را به فنتانیل‌نهایی تبدیل و سپس آن را به بازار ایالات‌متحده منتقل می‌کنند.

برای خارجی‌ها سخت است که تصویر واضحی از وضعیت فعلی اجرای قوانین نظامی مربوط به مواد مخدر در داخل چین داشته باشند، اما از زمان محاکمه ۲۰۱۹ در هبی، هیچ تعقیب قضایی برجسته‌ای در این حوزه در چین صورت نگرفته است. به‌علاوه به‌نظر نمی‌رسد که چین کاری برای جلوگیری از صدور مواد شیمیایی پیش‌ساز به کارتل‌های مکزیک‌ی انجام می‌دهد. این انفعال تصادفی نیست. دستگیری‌ها در هبی زمانی انجام شد که پکن همچنان امیدوار بود روابط با واشنگتن بهبود یابد اما با کاهش این امید تمایل چین برای هماهنگی با مقامات ایالات‌متحده در زمینه مواد افیونی نیز از بین رفته است.

درحقیقت پکن همکاری در مبارزه با مواد مخدر را تابعی از روابط ژئواستراتژیک خود می‌داند. برخلاف دولت ایالات‌متحده که به‌دنیال جدا کردن این موضوع با ژئوپلیتیک است، پکن به بحران فنتانیل از دریچه رقابت فزاینده خود با ایالات‌متحده می‌نگرد. پکن حتی قبل از سفر سال گذشته ناسنی پلوسی، رئیس مجلس نمایندگان آمریکا به تائیسوان، این کار را انجام می‌داد و پس از این سفر نیز به‌طور رسمی به همه همکاری‌های نظامی خود با ایالات‌متحده پایان داده است. بعداً است اقدامات تنبیهی ایالات‌متحده علیه چین، مانند تحریم کیرفخواست، این وضعیت را تغییر دهد، حتی در آسیای جنوب شرقی و اقیانوس آرام نیز که پکن قاچاق مواد مخدر را بسیار جدی می‌گیرد، تعامل این کشور با مقامات خارجی بسیار گزینشی، خودخواهانه و تابع منافع ژئوپلیتیک‌ی بوده است. دولت چین در داخل و خارج از این کشور به‌ندرت اقدامی علیه ساختارهای انگیزشی که مقامات چینی در آن فعالیت می‌کنند، با مشکل مواجه شده است.

درمجموع این شرایط فضای زیادی را برای شبکه‌های جنایی چینی ایجاد کرده است تا دامنه فعالیت خود را در مناطق مختلف ازجمله در قاره آمریکا گسترش دهند. شواهدی وجود دارند که نشان می‌دهند کشتی‌های ماهیگیری چینی در آب‌های آمریکای لاتین بعضاً حامل مواد مخدر و مواد شیمیایی

جهان‌شهر

شنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۱۴۰۲ شماره ۲۸۶۸

مقابل او کرنش کرد و سینفونگوس را به مکزیک بازگرداند؛ جایی چینی از طریق شبکه‌های غیررسمی مالی و تجاری نقش مهمی در پول شویی برای کارتل‌های مکزیک‌ی دارند. نکته قابل توجه هم افزایش انواع اشکال پرداختی است: در ازای پیش‌سازهای مواد مخدر، کارتل‌های مکزیک‌ی محصولات موردعلاقه موجود در بازار سیاه، به‌ویژه چوب و حیوانات حفاظت‌شده را در اختیار قاچاقچیان چینی قرار می‌دهند. بنابراین آسیب بالقوه ناشی از این کار به پایداری اقتصادی، امنیت غذایی و تنوع زیستی جهانی بسیار شدید است؛ به‌علاوه باید به پتانسیل گسترش جهانی بیماری‌های مشترک بین انسان و دام نیز اشاره کنیم.

۹ گیر کرده در دهه ۵۰

اگرچه روابط آمریکا با مکزیک به‌اندازه روابط واشنگتن و پکن نامطلوب نیست، اما سیاست مواد مخدری ایالات‌متحده در این کشور نیز با موانع جدی روبه‌رو است. پیامدهای فرپویشی حاکمیت قانون در مکزیک بسیار فراتر از تلفات انسانی جنگ مواد مخدر در این کشور بوده است؛ جنگی که از سال ۲۰۱۷ موجبات مرگ سالانه حدود ۳۰ هزار نفر را فراهم کرده و ۱۱۲ هزار نفر نیز در همین دوران مفقود شده‌اند. علاوه‌بر کنترل تجارت مواد مخدر، کارتل‌های فعال در مکزیک دامنه اخذی خود را نیز گسترش داده‌اند و حتی بر بخش‌هایی از اقتصاد رسمی کشور تسلط یافته‌اند. آنها اکنون دستی در کشاورزی، شیلات، چوب‌بری، معدن و تأمین آب دارند. حمله آنها به قدرت دولتی و جامعه‌مدنی نیز اشکال جدید و گستاخانه‌تری ازجمله تلاش‌های تهاجمی فزاینده برای نفوذ در انتخابات و نفوذ در نهادهای دولتی به‌خود گرفته است.

آندرس مانوئل لویز اوبرادور، رئیس‌جمهور مکزیک پس از روی کار آمدن در سال ۲۰۱۸، متعهد شد که با «غوش‌باز و نه گلوله» به این بحران شدید رسیدگی خواهد کرد؛ منظور او اقدامات اجتماعی و اقتصادی برای مقابله بهتر با نیروهای ساختاری بود که بسیاری از جوانان را به‌سمت کارتل‌ها سوق می‌دهند. اما او به‌استثنای ایجاد یک کاره ملی جدید-آخرین مورد از یک سری تغییرات ناگهانی سازمانی در نیروهای امنیتی مکزیک- هرگز چشم‌انداز روشنی درباره چگونگی تثبیت وضعیت در کوتاه‌مدت بیان نکرده است.

ظاهراً دولت مکزیک بر این امید است که اگر بگذارد کارتل‌ها مشغول درگیری با یکدیگر باشند، آنها درنهایت به توازن قوا خواهند رسید و خشونت فروکش خواهد کرد. اما درگیری اصلی‌ای که باعث بسیاری از خون‌ریزی‌ها شده است-جنگ وحشیانه بین کارتل «سینالوا» و رقیب اصلی آن، کارتل «خالیسکو نیو جنریشن»-نه‌تنها فروکش نکرده، بلکه تشدید شده و به سایر نقاط آمریکای لاتین ازجمله شیلی، نیز گسترش یافته است.

آنچه سبب بدتر شدن اوضاع شده است، این است که مکزیک به‌طور نظام‌مند همکاری نظامی با آمریکا را از درون تپی کرده است. لویز اوبرادور فشار ایالات‌متحده بر کارتل‌ها را عامل تشدید خشونت می‌داند و دیدگاه دهه پنجاهی او درباره سیاست و امور خارجی حول محدود کردن هرگونه حضور غیراقتصادی ایالات‌متحده در کشورش می‌چرخد. در سال ۲۰۲۰ زمانی که ایالات‌متحده سسالوادور سینفونگوس، وزیر دفاع سابق مکزیک را به‌دلیل تئانی با یک کارتل شرور مواد مخدر دستگیر کرد، لویز اوبرادور تهدید کرد که همه مأموران نظامی آمریکایی را از خاک مکزیک اخراج خواهد کرد و به همکاری با مقامات ایالات‌متحده پایان می‌دهد. واشنگتن در

مدیرمسئول

محمدامین ایمانجانی - **سردبیر**: مسعود فروغی

تلفن و فکس: ۶۲۱۶۹۹۹۵ (۰۲۱) **کدپستی**: ۱۱۳۵۱۳۳۸۱۶

چاپ: چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی: خیابان حافظ، پابین‌تر از جمهوری، روبه‌روی ساختمان بورس، ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

۱۹

نظارت بر فعالیت‌های مشکوک و اعمال سیاست‌های «شناخت مشتریان خود» است. واشنگتن باید از چین بخواهد تا وب‌سایت‌هایی را که به‌طور غیرقانونی مواد افیونی مصنوعی به آمریکایی‌ها یا گروه‌های جنایتکار مکزیک‌ی می‌فروشند، مسدود کند. پکن همچنین باید تشویق شود تا استانداردهای قوی‌تری را برای مقابله با پول شویی در سامانه‌های بانکی و مالی و شیوه‌های تجاری خود اتخاذ کند. واشنگتن می‌تواند چنین درخواست‌هایی را با تهدید تحریم‌ها پشتیبانی کند. اقدامات تنبیهی می‌تواند شامل قطع فعالیت شرکت‌های چینی ناسازگار در بازار ایالات‌متحده و هدف قرار دادن مقامات برجسته صنایع دارویی و شیمیایی باشد. در همین حال، مجریان قانون ایالات‌متحده باید تا حد امکان حداکثر قاچاقچیان چینی و شرکت‌های آنها را مورد تعقیب قرار دهند.

در مکزیک نیز کنش‌های سیاسی ایالات‌متحده می‌تواند کارآمد باشد، البته همه پیشنهادهایی که پیش‌تر ذکر شد در این کشور قابل اجرا نیستند. سیاستمداران آمریکایی مانند لیندسی گراهام، سناتور کارولینای جنوبی توصیه کرده‌اند که دولت ایالات‌متحده، کارتل‌های مکزیک‌ی را به‌عنوان سازمان‌های تروریستی خارجی در کنار تخصیص عنوان فعلی سازمان‌های جنایی فراملی به آنها معرفی کند. این امر امکان جمع‌آوری اطلاعات بیشتر و حتی انجام حمله نظامی به آزمایشگاه‌های فنتانیل را فراهم می‌کند اما تعداد اهداف واقع‌بینانه محدود خواهد بود و حمله به آنها کارتل‌ها را برای مدت طولانی دچار مشکل نخواهد کرد. به‌علاوه، تخصیص عنوان سازمان تروریستی خارجی به این کارتل‌ها چیزی به رژیم تحریم‌ها و ابزارهای اطلاعاتی مالی اضافه نمی‌کند. درواقع، این امر فقط سیاست‌های ایالات‌متحده در مکزیک را پیچیده خواهد کرد.

ایالات‌متحده درمقابل می‌تواند بازرسی‌های مرزی را تشدید کند حتی اگر این کار به هیچ‌صدمت شدن تجارت قانونی و ایجاد مشکلات جدی در مسیر صادرات محصولات کشاورزی فاسدشدنی مکزیک تمام شود. در حالت ایده‌آل همکاری مجریان قوانین نظامی ایالات‌متحده و مکزیک به‌اندازه کافی قوی خواهد بود تا گذرگاه‌های مرزی قانونی را کارآمد نگه دارد و امکان بازرسی‌های مشترک در مناطق دور از مرز را هم فراهم کند. بااین‌وجود، اگر مکزیک از عمل به‌عنوان یک شریک قابل اعتماد خودداری کند ایالات‌متحده باید به ابتکار خود بازرسی‌های مرزی را تشدید کند.

هزینه‌های اقتصادی اپیدمی مواد افیونی –صرف‌نظر از تلفات انسانی آن – آنگذر هنگفت است که نمی‌توان در برابر آن دست روی دست گذاشت. در سال ۲۰۲۰، برآوردها این هزینه را نزدیک به ۱٫۵ تریلیون دلار نشان می‌داد. این درحالی است که میزان تجارت کالا و خدمات ایالات‌متحده و مکزیک در سال ۲۰۱۹ تنها ۶۷۷٫۳ میلیارد دلار بوده است که ۳۸۷٫۸ میلیارد دلار آن صادرات مکزیک به واشنگتن است. واشنگتن باید در مورد مکزیک هم از بسته‌های مشتمل بر اهرم فشار مانند صدور کیرفخواست علیه مقامات مکزیک‌ی و سیاستمدارانی که به همکاری مکزیک با ایالات‌متحده‌اسیب می‌زند، استفاده کند.

ایالات‌متحده به‌جای اینکه از حسابرسی از مقامات جنایتکار مانند سینفونگوس، وزیر دفاع سابق مکزیک اجتناب کند باید تعداد بیشتری از آنها را دستگیر کند. درعین حال، مقامات ایالات‌متحده باید در اقدامات خود علیه بازیگران جنایتکار درگیر در تجارت فنتانیل تجدیدنظر کند. با توجه به مجموعه‌های اقتصادی متوع شبکه‌های جنایی مکزیک‌ی و چینی، صرف توقیف محموله‌های مواد مخدر کارآمد نخواهد بود. مقامات آمریکایی باید تمام امپراتوری‌های تجاری این قاچاقچیان را هدف قرار دهند و سعی کنند جریان‌های درآمدی آنها را به‌طور عمده قطع کنند؛ جریان درآمدی که معمولاً ناشی از شکار غیرقانونی، قاچاق حیات‌وحش، ماهیگیری غیرقانونی یا سایر فعالیت‌های غیرقانونی است.

این امر مستلزم واردکردن طیف وسیعی از ادارات و آژانس‌های ایالات‌متحده برای ایجاد یک رویکرد تمام-دولتی است که از سازمان‌های اطلاعاتی ایالات‌متحده، وزارت‌امور خارجه، وزارت دفاع و سازمان خدمات مامی و حیات‌وحش ایالات‌متحده شروع می‌شود. با نگاهی بهتر به شاخه‌های مختلف تجارت فنتانیل –قاچاق حیات‌وحش، ماهیگیری غیرقانونی و…- ایالات‌متحده همچنین تصویر بهتری از پیوندهای موجود بین جنایات سازمان‌یافته و دولت‌های خارجی ازجمله چین به دست خواهد آورد. به‌اشتراک گذاری اطلاعات بیشتر در داخل دولت ایالات‌متحده نیز در این میان موثر خواهد بود و درعین حال، نقش مأموران ویژه سازمان خدمات مای و حیات‌وحش را در گروه‌های ویژه مبارزه با جرائم سازمان‌یافته افزایش خواهد داد. در کنار این تلاش، قاچاق حیات‌وحش باید به‌عنوان یک جرم اصلی برای صدور مجوز استراتق سمع تعیین شود تا به مقامات مربوطه این فرصت داده شود تا دست به جمع‌آوری اطلاعات بزنند.

حرکت در این مسیر مستلزم تغییر طرز فکر است؛ اما این کار هزینه مطلق یا نسبی زیادی نخواهد داشت و مطمئناً برابر با کسری از هزینه‌ای خواهد بود که اپیدمی غیرقابل کنترل فنتانیل درحال حاضر بر زندگی و جامعه آمریکا تحمیل می‌کند. تنها یک رویکرد کل‌گرای دولتی در داخل و خارج از کشور می‌تواند با توجه به ابعاد عظیم این بحران کارآمد شود.